

Jornada

Els plans locals de salut

**Diputació
Barcelona**

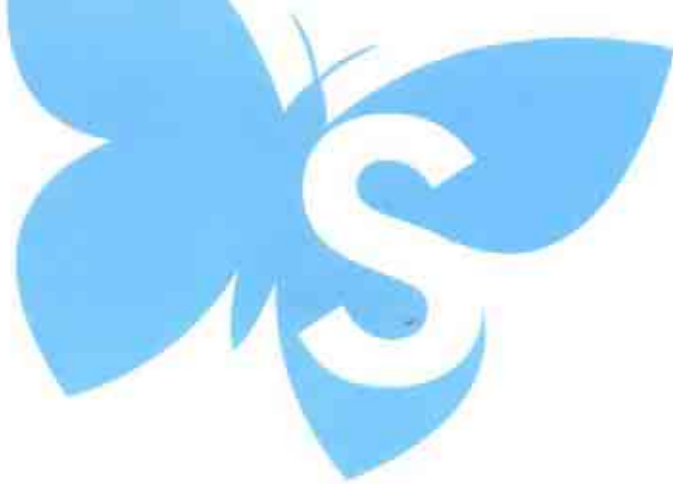

Taula rodona: La visió dels responsables polítics dels ajuntaments

Manuel Enric Llorca Ibáñez,
alcalde de Sant Andreu de la Barca

Ajuntament
Sant Andreu de la Barca

1^{r.} PLA DE SALUT MUNICIPAL

Sant Andreu de la Barca
2005-2008

Ajuntament
Sant Andreu de la Barca

**SANT
ANDREU**
Saludable i Sostenible

Sant Andreu de la Barca som uns dels primers municipis que varen fer una Pla de Salut Municipal (2005-2008).

El I Pla de Salut Municipal de Sant Andreu de la Barca

L'elaboració del I Pla de Salut Municipal 2005-2008 de Sant Andreu de la Barca va ser ratificat pel consell plenari municipal a principis de l'any 2005, reconfirmant-se així el compromís polític de donar prioritat a les polítiques locals dirigides a millorar la salut de la població.

Es l'eina de treball utilitzada per desenvolupar el projecte integral "Sant Andreu Saludable en un Entorn Sostenible", que el govern municipal va presentar com a punt fort del seu programa electoral 2003-2007 i en el que es recull el perfil de ciutat saludable que es pretén aconseguir en els propers anys.

El II Pla de Salut Municipal de Sant Andreu de la Barca (2013-2018)

Sant Andreu de la Barca som uns dels pocs municipis que tenim el segon Pla de Salut Municipal (2013-2018) en execució.

Aprovat en el consell plenari del 30 de juliol de 2013.

Què es un pla de salut municipal?

És un instrument de planificació que té com objectiu fer un diagnòstic de la salut d'un determinat municipi per a planificar el desenvolupament de les actuacions de protecció, promoció de salut i prevenció de malalties, dirigides a augmentar el nivell de salut de la seva població.

Marc conceptual

Planificar implica racionalitzar els processos d'intervenció, traçar objectius clars, buscar i trobar recursos i programar

Qualsevol pla de salut municipal implica un nivell de planificació estratègica ja que contempla un horitzó temporal determinat e implica preveure cómo volem que sigui el futur, en definitiva:

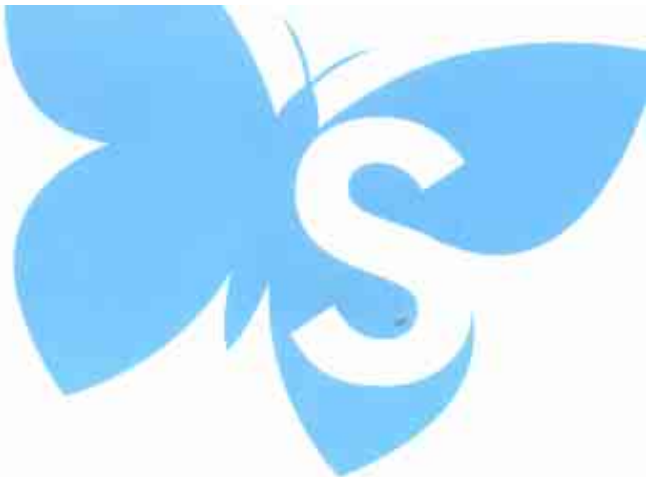
"Contemprar el futuro de las decisiones que se tomen hoy" (Kauffman, 1992)

Context ideal per a l'elaboració dels plans de salut

Aquell, en el que existeix la voluntat i el compromís polític explícits de promoure i impulsar polítiques locals dirigides a millorar la salut de la població.

En aquest context, el pla de salut municipal és una eina eficaç per a dirigir les polítiques locals de salut pública dels propers anys i el punt de partida d' un programa global de salut i qualitat de vida.

Elements bàsics operatius dels plans de salut municipal

Cooperació i col·laboració multisectorial i intersectorial

Visió integral de ciutat saludable.

Participació comunitària

El pla de Salut de Sant Andreu va ser el punt de partida per incorporar la perspectiva de la població en la gestió municipal i en el procés de presa de decisions.

Principis, estratègies i filosofia del pla de salut municipal

Ha de centrar-se a:

La coordinació de les intervencions en salut que es desenvolupen al municipi.

Establiment de polítiques encaminades a:

- Reduir progressivament les desigualtats
- Incidir en els canvis d'estils, condicions i modes de vida
- Promoure entorns mediambientals afavoridors

La participació comunitària, pilar bàsic

Fases d'elaboració dels plans de salut municipals

1. Anàlisi de la situació. diagnòstic de salut i mediambiental.
2. Priorització dels aspectes a millorar detectats.
3. Objectius, intervencions i accions prioritàries.
4. Aplicació i avaluació del pla.

Metodologia d'elaboració dels plans

1ª fase: Anàlisi de la situació. Diagnòstic de salut mediambiental.

Aspectes problemàtics de la 1ª fase

Deficiències a l'hora de obtenir informació sobre el nivell de salut i estils de vida de la població de Sant Andreu de la Barca

- Falta d'informació específica de salut, en contraposició a la q d'informació general disponible (encara que de manera desorganitzada).
- Falta d' actualització de les dades.
- Dades globals no desglossades per municipis.
- Falta d' informatització de dades.
- Falta de col·laboració d' institucions i/o empreses de salut que gestionen informació del municipi.
- Heterogeneïtat de les dades.

Metodologia d'elaboració dels plans

2ª fase: Priorització dels aspectes menys favorables detectats

Punt clau d'aquesta fase: Aconseguir una participació ciutadana molt heterogènia.

- 1.- Es va realitzar una laboriosa convocatòria a totes les entitats del municipi (65).
- 2.- Es va aconseguir un grup de més de 30 participants de tots els àmbits d'actuació.
- 3.- Es va contractar una empresa externa experta en tècniques de participació ciutadana (supervisada directament per l'Ajuntament) per a dirigir els dos grups de treball que es van organitzar i que van col·laborar en totes les fases de realització del pla.

Metodologia d'elaboració dels plans

3ª fase: Definició d' objectius, intervencions i accions prioritàries per a cada una dels problemes prioritzats

Punt clau d'aquesta fase: aconseguir una participació tècnica molt heterogènia i una alta col·laboració intersectorial.

El Pla de Salut de Sant Andreu va ser el punt de partida per a establir una dinàmica de treball basada en la participació de tots els agents implicats en el desenvolupament de cada un dels diferents programes i/o actuacions de salut municipals.

Metodologia d'elaboració dels plans

4ª fase: Avaluació del I Pla de Salut

En l'avaluació del I Pla de Salut Municipal de Sant Andreu de la Barca, arrel del diagnòstic de salut obtingut, **es va considerar necessari donar continuïtat al treball desenvolupat en el II Pla de Salut municipal, incorporant nous determinats de salut:**

- L'equitat en salut
- Lluita contra les desigualtats socials

Grans reptes sobre els que treballar.

Taula 2. Eixos bàsics del diagnòstic de salut de Sant Andreu de la Barca.

☐ Vida saludable. Foment d'hàbits i estils de vida saludables

Alcohol i drogues, salut sexual, tabac, nutrició, activitat física, salut mental, violència i maltractaments, benestar.

☐ Cura i suport dels diferents entorns

Gent gran, discapacitats, immigrants, dones, nens i joves, persones amb dificultats econòmiques, empoderament i participació ciutadana.

☐ Entorns urbans saludables

Qualitat del mediambient urbà, urbanisme saludable, protecció de la salut (nous problemes de salut pública), mobilitat intramunicipal.

Font: Fase V (2009-2013) de la Xarxa Europea de Ciutats Saludables de l'OMS: Objectius i requisits. Document de l'Oficina Regional Europea de l'OMS.

Indicadors

Per avaluar els resultats del Pla de salut i, dins el marc dels acords de la "Xarxa Europea de Ciutats Saludables",

32 indicadors que identifiquen el perfil de salut de les ciutats incorporades al projecte que han estat acordats per l'OMS/Europa.

Resultats

Actuacions realitzades fins el moment en cada una de les línies d'actuació recollides en el pla de salut com a prioritàries :

1ª línia d'actuació: fomentar els hàbits i estils de vida saludables.

- Han augmentat la quantitat i la cobertura dels programes dirigits a promocionar els hàbits i estils de vida saludables:
- Programa de prevenció del tabaquisme: Sant Andreu sense fum, un Sant Andreu amb més salut.
 - Programa a nivell comunitari i escolar (2000 nens)
 - Consulta de deshabitució tabàquica (2006-2010): 10% de la població fumadora de Sant Andreu (732 pacients), amb un èxit de deshabitució a l'any del 30%.
 - ...

Resultats

Actuacions realitzades fins el moment en cada una de les línies d'actuació recollides en el pla de salut com a prioritàries :

1ª línia d'actuació: fomentar els hàbits i estils de vida saludables.

- ...
- Programa NAOS de prevenció de l'obesitat
- Treball a les escoles amb programes de salut: bucodental, sexualitat, sida, drogodependències...
- Programa camina cap a la salut
- Actuacions entorn a l'envelliment saludable
- ...

Resultats

2.1 línea d'actuació:

Augmentar els recursos i serveis oferts a la població

Per adaptar-se a l'important creixement urbà i demogràfic produir en els darrers anys, s'han incrementat progressivament els recursos i serveis oferts a la població mitjançant el treball de cooperació amb diferents organismes i/o institucions autonòmiques i nacionals.

En aquest aspecte:

- Han millorat les prestacions sanitàries i educatives ofertades:
 - creació d'un nou centre de salut d'urgències en atenció primària (CUAP), prova pilot en la zona,
 - Augment de centres escolars i l'ampliació de la majoria dels existents.

...

Resultats

... 2.1 Línea d'actuació:

Augmentar els recursos i serveis oferts a la població

- **Han augmentat i millorat diferents equipaments, serveis i infraestructures:** viaries i zones d'estacionament, instal·lacions esportives, d'oci, d'informació, culturals i de joventut, serveis d'informació...

Complex esportiu de Can Salvi

Nova piscina municipal L'Onze

Nou teatre Núria Espert,

símbol icònic i urbanístic i facilitat accés a la cultura

Activitats de Salut Pública

1er Premi d'Actuació Comunitària de NAOS 2008

Caminades populars i per la gent gran

Oferta d'oci saludable

Consulta antitabàquica

....

Malgrat això encara persisteixen certes deficiències que obliguen a continuar en aquesta mateixa línia de treball.

Resultats

2.2 línea d'actuació:

Incrementar i millorar els recursos i serveis específics destinats als sectors més necessitats: població gran, discapacitats, immigrants

En aquests últims anys:

- **Han augmentat i millorat els serveis i activitats destinats als més grans:**
 - serveis d'atenció domiciliaria (en els darrers 2 anys han augmentat més del 200%),
 - Creació d'una residència geriàtrica,
 - activitats de salut física i mental específiques per la gent gran des del Casal de la Gent gran Maria Aurèlia Capmany

...

Resultats

... 2.2 línia d' actuació:

Incrementar i millorar els recursos i serveis específics destinats als sectors més necessitats: població gran, discapacitats, immigrants

En aquests darrers anys:

- **S'ha realitzat el pla d' acollida pels immigrants.**
- **S' ha contractat un servei de transport urbà d'ajuda a les persones amb mobilitat reduïda.**
- **Han augmentat y millorat el nº d' actuacions dirigides a persones amb discapacitats:** activitats de rehabilitació, augment de l' oferta laboral...

Resultats

**3ª línia d'actuació:
Millorar la qualitat del mediambient urbà.**

Les actuacions d'urbanisme han estat fonamentals per a millorar la qualitat de l'aire, encara que també han contribuït altres actuacions entre les que destaquem:

- **Una millor gestió dels residus municipals i industrials i el foment de l'ús de fonts d'energia renovables.**
- **La realització del mapa sònic, l'aprovació d'una ordenança de soroll i vibracions més estricta i la millora del nivell acústic de moltes zones del municipi.**
- **L'increment del nº d'activitats que fomenten entre la població la cura del mediambient.**

Resultats

**4ª línia d'actuació:
Renovar i millorar urbanísticament la ciutat.**

El concepte d'Urbanisme saludable

Resultats

4ª línia d'actuació:

Renovar i millorar urbanísticament la ciutat.

El 24 de febrer de 2004 el Ple de l'Ajuntament va aprovar la moció que tenia objectiu consolidar en la ciutat un urbanisme saludable i sostenible.

Fins el moment:

- Ha millorat la cohesió de la zona urbana, prioritzant al vianant en totes les actuacions (Soterrament de la via del tren, transformació en passeig urbà de l'antiga nacional II)
- S'han realitzat importants actuacions d'urbanització i millora de molts carrers de Sant Andreu.
- S'han creat nous parcs en els barris de Sant Andreu de la Barca.
- S'ha incrementat l'espai peatonal.

Resultats

... 4ª línia d'actuació:

Renovar i millorar urbanísticament la ciutat.

- Han augmentat les zones verdes i les zones boscoses mitjançant maniobres estratègiques com la requalificació de 12 hectàrees de terreny urbanitzable en zona forestal.

Zones verdes i parcs

- **1996:** 13.000 metres quadrats
- **2004:** 180.000 metres quadrats (18 hectàrees)
- **2006:** 19 hectàrees
- **2011:** 19,6 hectàrees (nou càlcul revisió avanç POUM)

Zona forestal i arbolada

- **1981:** 113,3 hectàrees.
- **1996:** 1.180.000 metres quadrats
- **2011:** 170 hectàrees

Resultats

... 4ª línia d'actuació:

Renovar i millorar urbanísticament la ciutat.

...

- Ha millorat la urbanització de tres polígons industrials (en quant a reordenació, disminució de soroll i pols...).
- S'han creat noves zones d'estacionament, han millorat les senyalitzacions i s'ha incorporat en les normatives relatives a la construcció, l'obligatorietat de construir els nous edificis de vivendes amb pàrking.
- S'han suprimit barreres arquitectòniques de la ciutat.
- S'han realitzat activitats d'informació/formació sobre urbanisme saludable: organització de la jornada **Planificació Urbana Saludable** (16 d'octubre de 2006) amb participació de ciutats de l'Estat i d'Europa.

Planificació urbana saludable

16 octubre 2006

*Palau de Congressos
de Catalunya,
Barcelona*

Resultats

5ª línia d' actuació:

Actuar davant dels nous problemes de salut pública amb els que s' enfronten les ciutats

- S' han ampliat les activitats de protecció de la salut realitzades fins el moment i es van incorporant altres actuacions vinculades a nous problemes de salut pública : alertes sanitàries, diferents plagues urbanes...
- Sant Andreu treballa en col·laboració directa amb els diferents organismes responsables d' aquests problemes, establint les mesures adequades a realitzar a nivell local.
 - Signatura de convenis amb la Conselleria de Sanitat i l'Institut Català de la Salut (ICS) per al desenvolupament conjunt de programes de salut pública.

Conclusions

- Les ciutats són plataformes claus en els processos de canvi d'estils de vida que poden incidir en els problemes del nostre món modern, de manera integral i sostenible.
- Per dirigir eficaçment les polítiques de salut és necessari disposar d'una eina eficaç de planificació, el pla de salut, que permeti ordenar la presa de decisions i dotar-les en un espai temporal, sota els principis de la multisectorialitat i de participació comunitària.

...

Conclusions

- Podem definir Pla de Salut Municipal com:
 - el contracte dinàmic, impulsat per la voluntat política, entre la Corporació Local i els ciutadans,
 - orientat cap a l'objectiu d'elevat el nivell de salut en el Municipi,
 - resultat d'un procés de planificació, formulat sobre els principis de participació comunitària, coordinació interinstitucional, intramunicipal i intersectorialitat,
 - Amb intervenció sobre els estils de vida i els factors medioambientals i
 - centrat en la promoció i protecció de la salut i la prevenció de les malalties, en definitiva, sobre els determinants de la salut.

Guía metodológica de elaboración de Planes Municipales de Salud. Secretaria General. Dirección de Programas. FEMP[Federación Española de Municipios y Provincias]

Conclusions

- Fins el moment, els resultats obtinguts en Sant Andreu de la Barca, mostren que el seu Pla de Salut és una eina eficaç i efectiva, adaptada a la seva situació específica i real, per a millorar els diferents aspectes (convencionals i nous) que determinen la salut de la seva població, i ser el punt de partida per a dirigir la política local de salut dels propers anys.

MOLTES GRÀCIES!

Ajuntament
Sant Andreu de la Barca

Pàgina web de referència per més informació:

<http://www.stabarca.com>

Adreçes de contacte:

ellorca@sabarca.cat (Alcalde de Sant Andreu de la Barca i President de la Xarxa Espanyola de ciutats saludables)

mtobella@sabarca.cat (Regidora de Serveis Socials, Salut i Consum de l'ajuntament de Sant Andreu de la Barca)

isanchez@sabarca.cat (Cap tècnica de Salut Pública de l'ajuntament de Sant Andreu de la Barca).

